

Challenge: Weergaloze vismigratie, laat het Blauwe Hart weer kloppen!

Het IJsselmeer en Markermeer vormen samen het grootste aaneengesloten zoetwatergebied van Nederland. Deze meren liggen centraal in het land en worden daarom ook wel het Blauwe Hart van Nederland genoemd. Maar een hart kan alleen kloppen als het goed verbonden is. Voor vissen zijn open verbindingen met omliggende wateren van levensbelang. Ze trekken van de Waddenzee, via het IJsselmeer, de IJssel op naar de bovenloop van de Rijn – en andersom. Ook verbindingen met de Friese, Flevolandse en Noord-Hollandse wateren zijn essentieel. Het Blauwe Hart is cruciaal voor vismigratie tussen zout en zoet water, maar óók tussen zoete wateren onderling. Zonder goede verbindingen stopt die migratie – en staat het hart stil.

Achtergrond

Het IJsselmeer, Markermeer en IJmeer vormden ooit samen één uitgestrekt zoetwatermeer in een veenrijk gebied. Door de stijgende zeespiegel veranderde dit in de loop der eeuwen in de zoute Zuiderzee. Met de aanleg van de Afsluitdijk, Houtribdijk en de inpolderingen in de 20e eeuw ontstonden twee gescheiden zoetwatersystemen. Samen beslaan deze wateren bijna 1.900 km², omringd door ruim 350 kilometer aan oevers – vaak met een harde, onnatuurlijke overgang van water naar land, opgebouwd uit grote basaltblokken.

Bron (fotograaf): © Erik van den Hoek

In de afgelopen jaren ontwikkelt de visstand zich voorzichtig positief. Projecten als de Vismigratierivier en de Marker Wadden leveren hieraan een waardevolle bijdrage. Toch zijn we er nog lang niet: niet alle vissoorten profiteren van deze vooruitgang. Vissen hebben in hun levenscyclus verschillende habitats nodig. Sommige soorten trekken honderden kilometers tussen paaigebieden en opgroeigebieden. Dat geldt voor bekende trekvis, maar ook voor soorten als brasem en snoek, die specifieke plekken opzoeken om zich voort te planten. In het IJsselmeer en Markermeer is het aanbod van geschikt voortplantingshabitat beperkt, terwijl dit soort gebieden wél te vinden is in de omgeving – bijvoorbeeld in ondiepe, binnendijkse wateren. Alleen: die zijn nu niet of nauwelijks bereikbaar voor vis.

Er zijn flinke barrières. Denk aan onnatuurlijke migratieroutes waarbij vissen van hoog naar laag moeten migreren, zoals bij de Oostvaardersplassen. De waterkeringen rond de meren mogen vanwege de hoogwaterveiligheid niet worden doorbroken of doorboord. Hierdoor zijn natuurlijke en technische verbindingen – zoals vistrappen – onmogelijk.

Ook de Afsluitdijk en Houtribdijk vormen serieuze obstakels, met hun spuisluizen en slechts een enkele bootsluis die voor vissen nauwelijks te passeren is. Zo wordt de uitwisseling tussen de meren én tussen zoet en zout water ernstig beperkt. En dat terwijl het IJsselmeer juist een cruciale schakel vormt: het is de laatste halte voor vissen die de Rijn-/IJsseldelta willen verlaten – of juist de eerste toegangspoort voor wie terugkeert.

En iedereen weet: een ketting is zo sterk als de zwakste schakel.

De challenge

Hoe kunnen we het IJsselmeer en Markermeer verbinden met aangrenzende wateren zodat deze meren hun rol als cruciale schakel in de lokale, regionale, nationale én internationale vismigratie echt kunnen waarmaken!?

Ontwikkel een innovatief voorstel dat vissen weer perspectief biedt – of dat nu via slimme verbindingen, tijdelijke voorzieningen, nature-based oplossingen of circulaire principes is. Denk groot of klein, experimenteel of traditioneel – zolang het bijdraagt aan een kloppend Blauwe Hart. Er zijn geen kaders, ofwel ‘sky is the limit’ en laat je gedachte en creativiteit de vrije loop!

Bron: © Sportvisserij Nederland. Panorama van een kilometerslange waterkering zonder onderbrekingen. Op veel locaties is vismigratie niet mogelijk; het achterland blijft onbereikbaar.

Doe mee!

Wil je graag meedenken? Schrijf je dan nu in en help mee om het kloppende Blauwe Hart werkelijkheid te maken!

Opdrachtgever: Sportvisserij Nederland – Martijn Faber

Over Sportvisserij Nederland

Sportvisserij Nederland is de landelijke belangenbehartiger voor sportvissers en hét kenniscentrum over vis! Sportvisserij Nederland stelt zich ten doel het verzamelen, ontwikkelen en inzetten van deskundigheid en kennis over de (sport)visserij en het visstandbeheer. Dit doet zij onder meer door het bevorderen van de kennis en de informatie over visstand en visstandbeheer van lokaal tot en met internationaal niveau.

Bij Sportvisserij Nederland zijn zeven regionale hengelsportfederaties aangesloten waaronder meer dan 700 lokale hengelsportverenigingen actief zijn. Met meer dan 700.000 Nederlandse leden vormt Sportvisserij Nederland de twee na grootste sportbond van Nederland!